

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

UN TRIMESTRE

Dins Espanya: una pesseta.
Fora d'Espanya: dues pessetes.

Redacció i Administració

General Barceló, -1.-2.º

PALMA DE MALLORCA

LA AURORA

Surt cada dissapte per donar ventim i altres erbes an es qui s'ho guany

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

A Manacor: Ca-Mestre Antoni Fiol Ferrer, 5.—Ca-l'amo Andreu Alcover, Plassa del Palau, 2.

A Palma: Llibreria d'En Guasp, Morey, 6.—Taller d'encuadernacions d'En Francesc Ferrer-Sta. Eulària, 25.—Llibreria Br, nest Frau, Brossa.—Llibreria d'Alomar i Fontdevila, Brossa.

Un poc de per tot

Com es paperots anticlericals mallorquins fa mesos que, gracies a Deu, com que hagen perdut es cantet contra sa Relligió, volem dir que no amollen com primer tantes de barbaritats contra l'Esglesia de Deu, de manera que no donen xorrèstic per omplir *La Aurora*, en no esser que mos aturassem a rebatre menudencies que no paguen es tir;—per això hem pensat d'obrir aqueixa *secció* per donar compte de s'estat relligiós com se troben ses diferents nacions del mon; servint-mos per això principalment de periodics inglesos i alemanys, que son es qui duen una informació més completa i puntual de totes ses bandes del mon perque tenen correspondents per on-se-vaia, i reben noves directes de per tot. Hala, idò.

Espanya

Segueix ocupant es Poder es Comte de Romanons amb una partida de Ministres per l'estil. Es partit lliberal está desgavellat ferm, i es evident que, si encara governa, es perque En Maura vol, perque, quant p'es maig s'obriren ses Corts, no volguè pujar per motiu de que no li agradà es fritz que li deixava es Govern lliberal, perque era un fritz que pertocava menjar-lo-se es qui l'havia aguiat a força de desbarats i d'errades. En Romanons, atrevit com es ell i servint-se des mil enginys i embuis, quant mataren En Canalejas, ja va sebre treure sa carn de s'olla an En Garcia Prieto, gendre d'En Montero Ríos, i s'enfà a sa Presidencia des Consei de Ministres, i serà molt difícil de fer-li hi deixar, com també hu será de prendre-li sa caporalia des partit lliberal. En Garcia Prieto tira an això, vol esser ell es caporal, es cap des partit turnant an es Poder amb En Maura. Per això ha triconetjat fort entre es caps-pares lliberals per aplegar molts de ex-ministes, molts de diputats i senadors que li fassen costat per tomar En Romanons; i ha conseguit aplegar-ne una bona partida, i amb ells, quant p'es maig tancaren ses Corts, donà un Manifest de protesta amb devés cent trenta firmes d'ex-ministes, senadors i diputats contra En Romanons, fent-se pública sa divisió des partit. Un altre President de Ministres, hauria presentada sa dimisió de tot es Govern perque s'opinió lliberal que l'feu pujar i l'ha sostengut an es Poder, quedava dividida i desfeta i per lo meteix tal Govern havia perduda sa seua representació, sa seua raó d'esser. Pero en Romanons se'n guardà com de caure de deixar es Poder. Lo que no creim que fossa mai ès deixar-lo an En Garcia Prieto, perque si le hi deixa, está fet d'ell i de sa seua caporalia des partit lliberal, que li sostreuria irremissiblement En Garcia Prieto. De manera que En Romanons, en cas d'haver de deixar es Poder, será perque En Maura puig, sols p'En Maura el ginyarán a deixar es Govern. ¿Qué succeirà ara en obrir ses Corts? ¿Caurà En Romanons? ¿Pujará En Garcia Prieto? ¿Pujará En Maura? Es molt mal de dir lo que succeirà tot d'una. Que nose torbará gaire a pujar En Maura, per noltros es evident de tota evidència. Això que s'han figurat re-

publicans i socialistes de que ells aturaran de que En Maura torn pujar, es somiar truites, es desvarietjar carabassencament. Sobre tot, a la cullita sa veurá el fesol.—I En Garcia Prieto ¿pujará o no? També es un poc mal de dir. Tan pot esser que puig per una temporadeta per servir de pont an En Maura, com que no pugi de cap casta. En Garcia Prieto ho té un poc malament. Abans d'obrirse ses Corts se'n va anar a Barcelona, i s'arrambá an es regionalistes de la *Lliga*, i les va dir tals coses que aquella gent arribaren a creure que tal politic los serviria per redressar sa política espanyola, per aforar es partits veís, i que En Cambó poria esser Ministre amb ell; pero llavó com s'obriren ses Corts i esclatá sa dissidència que ell capitaneja contra En Romanons, resultá que una de ses coses que es dissidents prengueren per bandera, ès sa guerra a ses *Mancomunidades*, això es, sa guerra a ses aspiracions des regionalistes i de Catalunya, i lo bo es que En Garcia Prieto i molt des caps-pares de sa dissidència, votaren an es Congrès i defensaren an es Senat ses *Mancomunidades* en temps d'En Canalejas. Amb això En Garcia Prieto i tots los seus son caiguts de la gracia p'es catalans, que ara les posen com un pedaç brut.—Amb això ès estat més viu En Romanons, que fins avui ha sostengut i mantengut com un hereuatje d'En Canalejas això de ses *Mancomunidades*. Noltros es bo de veure que no'n som gaire devots d'En Romanons; pero mos complavem en regonèixer que n'ha fetes algunes de bones i ha sabut defogir de fer-ne algunes de dolentes. Per primera, va tenir es bon sentit de restablir ses relacions diplomàtiques amb la Santa Seu, i amb això se poguè en proveir sa partida de Mitres vacants, que hi havia, onze o dotze. Ademés tenguè es valor de proclamar i hu ha repetit una partida de pies, que es Govern d'Espanya no pot esser *sectari* ni fer la guerra a l'Esglesia, perque s'immença majoria d'espanyols son catòlics. Amb allò des catecisme també acabá per regonèixer i proclamar dins un Reial Decret que es Catecisme ha d'esser obligatori dins ses Escoles de s'Estat per tots ets al'lots i al'lotés, en no esser que sos pares se declarin no catòlics. I ara, quant es Ministre de Gracia i Justicia, amb motiu d'obrir-se Tribunals, va amollar aquella partida de dois contra es Matrimoni de Deu i a favor des matrimoni del dimoni, o sia això que diuen *matrimoni civil*, que p'es catòlics, com e-hu son s'immensa majoria d'espanyols, no es més que un amistançament desenfreit; idò bé, després d'haver dir el Sr. Ministre que presentaria a ses Corts un projecte de *matrimoni civil* p'es catòlics, En Romanons no fa gaire dies que va dir publicament que es Govern no faria res *sectari* sobre es *matrimoni* des catòlics, sino que tendria en compte sa realitat actual. I sobre tot, noltros mallorquins no hem d'oblidar mai que En Romanons, gracies an es nostro dignissim i meritissim Diputat don Juan Valenzuela va amparar com En Canalejas lo de s'*Arretgle Parroquial* de Mallorca, fent que ses Corts e-hu

votassen i que s'implantás, com e-hi está de dia 1 de juny ençá amb satisfacció de tots es feels mallorquins i en profit de ses ànimes.—Per altra banda, En Romanons no ha volgut seguir tampoc es sistema d'En Canalejas de deixar a l'aire ses *sentencies de mort* que es Tribunals dictaven, sensa permetre que s'executassen ni aconselar an el Rei s'indult. Així s'acaramullaven una partida de *sentencies d'aquestes* en detriment de sa bona administració de justicia; i deixava En Canalejas, p'es qui vendria derrerera ell an es Poder, s'odiositat de resoldre aquelles *sentencies*. En Canalejas n'indultá una partida grossa de *sentenciats a mort* i en deixá molts més sensa indultar, i mai va aconselar en el Rey sa negació d'un indult de *sentencia de mort*, lo qual era una enormitat jurídica perque, si no se suprimeix sa pena de mort, com no está suprimida dins ses lleis espanyoles, deixar de aplicar-la sistemàticament, per més crims que's cometin que ses lleis castiguen amb aquella pena, es burlar sa llei, lo qual no pot fer cap governant. Es governant que creu que sa *pena de mort* no deu haver d'existir, ha de fer lo que feu En Salmerón, que, per no firmar sa negació d'un indult de pena de mort, deixá es Poder. Idò bé, es Comte de Romanons se separá de ses petjades d'En Canalejas amb això, i ara dins es setendre, aconselá an el Rei sa negació de s'indult de pena de mort des reus de Gador i de Girona, que, segons ses lleis no hi havia manera d'indultar-los, i ses lleis, se cumpliren, per més dolorós que va esser que s'haguessin d'executar aquelles *sentencies*.—De manera que tampoc no son tot desbarats lo que ha fet En Romanons; així meteix ha fetes coses bones, i ha demostrat diferents vegades que ell no vol fer de governant anticlerical, que no vol esser un *sectari*, que no vol per sistema de govern sa guerra a l'Esglesia. Lo que ell vol, i hu vol amb tota l'ànima, ès governar i esser es Cap de partit lliberal, turnant an es Poder amb En Maura, amb sos conservadors. Ara veurem qui gosará, ell o En Garcia Prieto. Ja hu veurem En Gelat aont se jeurá.

Inglaterra.

Fa estona que s'arròs e-hi va a grameions entre es lliberals, *laboristes* o obrers i ets irlandesos per lo de *Home Rule* d'una banda, i es conservadors de s'altra banda. Aquells tenen es seu fort a sa *Cambra des Commons* (Congrés) aqueis a sa *Cambra des Lords* (Senat).

Es lliberals fa devers set anys que governen, i encara no n'están gens cansats, i se demostren ben resòlts a fer tot quant paguen per no deixar entrar a corral es contraris. Ses questions que divideixen es conservadors des lliberals i d'ets aliats d'aqueis son fones i grosses: ses lleis socials que ha començades a posar es Govern i ses altres que té anunciades, entre elles, sa reforma de sa *Cambra des Senyors*, això es, que no sia hereditaria, sino electiva, com s'altra *Cambra*, i llavó sa *Home Rule* o Autonomia d'Irlanda.

Noltros hem de confessar que no'n teniem idea de sa trascendencia i de sa gravetat d'aquestes questions abans de lletgir es *Catholic Times*, que vé a esser s'orga més autorisat des catòlics

inglesos, no aristócrates. Demunt aquest periòdic hem llegits bossins de discursos d'En Lloyd George que amb N'Asquith du es pes des Govern anglès actual, i altres articles aont s'exposen ses doctrines d'aqueis caporals sobre lo que ha d'esser sa tasca des Govern d'Inglaterra, i mos han feta una impressió molt fonda. E-hi ha que confessar que saben presentar aqueixes doctrines seues amb molt d'enginy, amb molt de franc, i no mos extranya gens que tenguen tanta de gent que los segueisca i los fassen costat sostenint-los set anys an es Poder, i es coratge que tenen de sostenir-los-hi una partida d'anys més. Ells diuen que, si *Lords* i conservadors les van tan cuantra, ès perque ells, Mr. George Mt. Asquith i es qui los segueixen, tracten de conseguir que tots ets inglesos contribueixin a ses càrregues de s'Estat proporcionalment an es beneficis que en reben, proporcionalment an es bens que posseeixen, que tots han de pagar a recta proporció de lo que tenen, i que tothom ha de gaudir igualment des dret d'influir amb so seu vot an es Govern de sa nació; i que per lo meteix, es Senat, sa *Cambra Alta*, ha d'esser electiva lo meteix que es Congrès, que sa *Cambra Baixa*; i que a sa *Cambra Alta* hi han d'estar representades totes ses creencies i escoles, tant ses catòliques com ses protestants. Així com está ara, diuen Mr. Lloyd George i los seus, succeeix que es Congrès vota una cosa, i vé llavó es Senat, sa *Cambra des Lords*, i la rebutja, i aquella cosa queda enrocada per a sempre i burlada sa voluntat nacional que elegi es Diputats que votaren tal cosa. Sa retgla es que si tres vegades es Senat rebutja sa meteixa llei que haja votada es Congrès, aquella llei ha de passar, ha d'esser llei definitivament. I això es lo que passarà segurament amb s'*Autonomia d'Irlanda* (*Home Rule*—*lleí casolana*).

Es Congrès l'ha votada dues vegades, i dues vegades l'ha rebutjada es Senat; ara es Congrès la tornarà votar, i maldement es Senat la torn rebutjar, ja será llei i s'implantarà a Irlanda i será una gloria des partit lliberal anglès d'haver donada sa llibertat an es catòlics d'Irlanda, acabant s'horrorosa tirania, es vergonyós despotisme que ets irlandesos, tots catòlics, pateixen des protestants, fa tants de sigles. I no es que s'*Autonomia d'Irlanda* haja d'esser just p'es catòlics; s'*autonomia*, es governar-se Irlanda per ella meteixa, amb unes *Corts propies* i un *Govern propi*, ha d'esser per tot Irlanda. Pero com s'immensa majoria des qui viuen a Irlanda son catòlics, per força a ses Corts i an es Govern es catòlics hi han de tenir una majoria colossal, per força ses Corts i es Govern ha d'estar en mans des Catòlics.

Es protestants i es *Lords* han vist això, que amb aqueixa *Home Rule*, amb aqueixa *Autonomia* que es Govern Inglès va a donar a Irlanda, deixarán d'esser ets *amos* d'Irlanda i de porer-hi fer trucs i baldufes opriment es catòlics, trepitjant es petits, menant-los a la sota. I què han fet es protestants i es *lords*, fins i tot es *lords* catòlics, com es Duc de Nordfolk (quina vergonya!)?

Idò s'han lligades ses coes i han començada a escampar murta contra sa *Home Rule*, dient es protestants, i consentint-ho es *lords* catòlics, que això será entregar Irlanda an el Papa,

que això serà entregar es protestants a ses ives des fanatisme catòlic, que es protestants se veurán obligats a fogir d'Irlanda si no hi volen deixar sa pell. I es Bisbes protestants amb tots es Pastors de ses seues parroquies han fets ajusts per protestar contra sa Home Rule, i es politics des meteix partit han fets aplecs de tota classe de gent, posant-los un cap com una ferrada contra es catòlics per lo de sa Home Rule, dient-los que es necessari alçar-se amb armes contra es catòlics i contra sa llei de s'Autonomia, i que primer han de moure una guerra civil antes que consentir tal llei. — Això ho han fet sobre tot a Ulster, que es d'Irlanda allà on hi ha més protestants; i es pobres catòlics d'aqueixa ciutat i regió han hagut de patir mil inclemencies i atacs de tota classe, i han vistes envestides, abrusades i cremades ses seues cases i ses seues terres, i n'han mal-ferits una bona partida i fins n'han morts. I llavó han feta es protestants i lords demunt es seus periódics una propaganda, plena de calumnies i mentides, que han escampada per tot lo mon, dient que es poble irlandés no vol sa Home Rule, no vol s'Autonomia, i que seria una temeritat massa grossa es posar-la. I han conseguit fora d'Inglaterra fer creure que es així, que Irlanda no vol s'Autonomia, que només és una minoria que la vol, i que primer esclatarà una guerra que farà fer ui tot, que ets irlandesos no admetrán sa Home Rule. Això venia a dir un article que La Almudaina de Ciutat copiá s'altra diassa d'un periòdic de Madrid, El Mundo, amb tota sa bona fe del mon. The Catholic Times fa veure que no hi ha res d'això, que es tot lo contrari, que tot Irlanda vol sa Home Rule, que es una minoria insignificant que no la vol, que son es pocs protestants que hi tenen terres o que hi habiten, que no volen tal Autonomia, senzillament perque les pren es predominí que fins ara hi havien tengut, perque no porán oprimir, ni botxinetjar pus es pobres catòlics irlandesos.

Ets heretges com tots ets anticlericals son així: mentres ells poren comandar i fer-ne pica de porc des catòlics, tot va molt bé, i es un criminal digne de cent morts es qui tracti de privar-los d'exercir tal tirania i despotisme. Que provi emperò cap Govern de posar una llei que ampar es dret des catòlics! A-les-hores heretges i anti-clericals se creuen autorisats per aturar tal llei, per moure una guerra civil contra aquella llei, per fer fer ui a tot antes que permetre que se pos tal llei. Son així, no volen ni admeten cap llei més que ses que les favoreixen a ells i just a ells, i an es qui no pensen com ells, ¡el dimoni que les se'n duga! ¡I se diuen partidaris de sa llibertat! ¡Quina hipocresia! ¡quina desvergonya!

La Xina.

Sa república a Xina encara no está ben consolidada. Aquest estiu certs elements revoltosos provaren de fer un alçament per fer pegar un capgirell fort a sa cosa pública. Fomentava això devall devall el Japó i fins se trobaren entre es revolucionaris oficials japonesos que dirigien la voga, vestits de xinos; pero feren quetxa aqueis revolucionaris, i es Govern en sortí més fort i més assegurat an es Poder. Aquest Govern va donar p'es bril un edicte de tolerancia religiosa per tothom, que favoreix es catòlics una cosa de no dir. Pero això no vol dir que encara ses missions catòliques no la puguen córrer a certes bandes i en certes ocasions; pero hi ha moltes de trenques de primer. Abans de sa revolució que va dur sa república, ets oficials des Govern favorien sovint ses persecucions a ses missions catòliques i protegien es qui les havien mogudes.

Avui tot es pes de s'Autoritat des

Govern fa costat a tals missions. De manera que ara, si les ataquen, son bandejats que capleven per certes muntanyes o dins qualque viletxa esbarrada, i atentats contra ses lleis de s'Estat i que ses lleis castiguen. Tampoc no es possible capgirar cop en sec un país dins un dia ni dins un any. Aduch despres de s'edicte de Llibertat p'es cristians que Constantí doná l'any 313, e-hi hagué martiris de cristians dins qualque recó de s'Imperi Romá.

Es evident sa mudança per bé que hi ha haguda a Xina. E-hu prova s'edicte de tolerancia com un article de sa Constitució, s'admetre catòlics an es Govern, haver demandes es Govern an es cristians rogatives per sa República, es fet de que oficials gentils assisteixen a actes religiosos dins ses esglésies catòliques. Tot això fa comprendre que sa República ja no té es catolicisme com una religió estrangera, segons la hi tenia es Govern Imperial caigut, que creia que es catolicisme feia es súbdits deslleials a la Xina. Es Govern des sa república demostra no creure des d'això.

¡Mirau qui ho havia de dir que sa pujada de sa república a la Xina hagués de servir per amparar es catolicisme an aquell país tan grandios, aont feia tants de sigles que era perseguit casi sempre! ¡Anau a fer-li es comptes a Deu!

Estats Units de Nort-América.

An es Congrés de Federació Catòlica que hi va haver a Milwaukee, un Bisbe va tocar aqueix punt:—*América ha d'esser catòlica?* Va estudiar tots ets obstacles i dificultats que hi ha per que tots ets americans arribin a esser catòlics; i va regoneixer que dins ets Estats Units es catòlics no tenen a ses altes esferes des Govern sa representació que les pertoca a recta proporció des seu nombre. No per això aquell bisbe va maleir es no catòlics, sino que hu va atribuir a falta de llegitima ambició civica des catòlics i que ets altres càrrecs de Govern no les fan gaire il·lusió. Això no obstant aqueix bisbe va dir que estava segur que s'influencia des catòlics, tant política com religiosa, continuarà creix qui creix.

A América es un axioma allò de *es meteixos drets iguals per tots*. Això demanen es catòlics i la gent en general regoneix més i més que es principis catòlics favoreixen poderosament sa forma més alta de sa ciutadania. Religiosament es catòlics nort-americanos progressen molt aviat. Tracalades de poble que tenen una fe cristiana de lo més aparent i discutible, se van acostant acostant a l'Esglesia Catòlica i admeten que, per tots aquells que creuen en sa religió, ella és s'esperança de lo futur. No es dúpots que encara hi ha molts de milions sensa convertir, pero hi ha motiu per esperar que l'Esglesia amb el temps s'arribará a fer seus aqueis milions de gent.

Actualment es total de catòlics nort-americanos no baixa de vint i vuit a vint i set milions. ¿Ah idó? ¿Que vos pensáveu que es catòlics an ets Estats Units només eren quatre gats i un boi?

Colòmbia

Es Govern d'aqueixa República sa demostra molt ben encaminat, molt més que molts de Governos monárquics que's diuen catòlics. Ses Corts van a posar una llei contra es masons per declarar-los fora de sa llei. I no farà aqueix Govern res que no's meresquen es grans polissardos de masons, i deu més. Ja's sab què solen esser més dolents que lo que tiren. I no es sols això lo que ha fet es Govern.

El ha votada amb sos Diputats i ha pujada an es Senat una llei que concedeix sa subvenció de 10.000 pesos per acabar sa magnífica església

que aquella república com a vot nacional, i llavó es Congrés n'ha votada una altra de llei «per rendir homenatge a Jesucrist», i diu així: «Amb ocasió des primer Congrés Eucarístic que aviat se farà, com a solemne i perpetuu testimoni de sa fe i des sentiments catòlics des poble i a fi d'impetrar favors de lo alt per la pau definitiva i sòlid engrandiment de sa república, sa nació colombiana per via des seus representants, rendeix homenatge d'adoració i regoneixament a Jesucrist Redentor a l'angust Misteri de l'Eucaristia. Aquesta llei se gravará demunt una placa de marbre, que se col·locará aont diga l'Arquebisbe de Bogotá, Primat de Colòmbia».

Això se fa dins una república. ¿E-hu sentiu, anti-clericaltxos? Es un Congrés de Diputat s'republicans que hu vota això? Preniu llum de Na Pintora!

França.

Ja hem dit diferents vegades que es catòlics a França se troben en una situació molt especial. No es dúpots que s'immensa majoria des francesos son catòlics, pero molts d'ells están tan refredats i encadarnats i escotifats que fan o deixen fer moltes de coses que tenen ben poc de catòliques. Dividits es qui's diuen catòlics d'acció: en *Vegitimistes* (des Duc d'Orleans), *imperialistes* (que somien es restabliment de s'Imperi Napoleònic) i *refets* (*relliés*), això es, que regoneixen sa República existent per influir-hi en bon sentit, segons aconseia Lleó XIII an es catòlics francesos; resulta que aqueixes fraccions des partit catòlic se poren sufrir tan poc, se poren veure tan poc, que se fan una guerra a mort, de tal manera que uns, per no deixar triuñar es de s'altra fracció, deixen triuñar es contraris seus i de sa Religió. Així ha sonsolidat sa Masoneria es seu domini demunt França, i Deu sab fins quant e-hi durará. An es catòlics francesos els ha perduts sa creencia toixerudissima de que per compondre-se França de tot, primer s'havia d'enyenyar de tot. A Espanya també n'hi ha que están en ses meteixes. Es qui se creuen això, tant a França com a Espanya, son gent tan curta de vista com de gambals, tan caps-closos com pocs-cervells, perque no veuen ni comprenen lo que mos ensenya s'història, que mai cap nació s'es composta de tot de resultes de esser-se espenyada de tot. Es un sistema vertaderament del dimoni, senzit llament barbatxo, això de deixar que una nació s'espeny de tot per llavó compondre-la. Encara no se'n es salvada cap mai de nació amb aquest sistema, des que el mon es mon.

Idó bé, es mal més gros de l'Esglesia a França ja fa molt de temps que es aqueixa desunió tan feresta des catòlics militants, es sa desorientació en política des catòlics; i per això ets enemics de sa Religió fa tant de temps que comanden la França i hi fan tots es trucs i baldufes que volen, tots es desbarats i barbaridats que se passen p'es carabaçot, que no son poques ni petites desgraciadament. N'han fetes tantes, que ja n'hi ha molts des meteixos contraris de l'Esglesia en política, que ja n'están empanxats, ja n'están cansats, de tal manera que se nota dins França entre ets elements governamentals una certa reacció, poca cosa encara, a favor de l'Esglesia en sentit de no botxinetjar-la tant com ho han fet tants i tants d'anys, i fins han demostrades aqueis elements certes ganes de tornar-se entendre de qualque manera amb l'Esglesia, amb la Santa Seu; pero per això se topen amb mil dificultats i amb centenars de llegos de mal camí perque hi ha ets elements de s'altre cap de l'esquerra, ets exaltats, es qui treuen foc p'es caixals contra tot lo que faça gens d'olor de Religió, que s'oposen com a dimonis a tota intel·ligència amb l'Esglesia, a tot lo que sia no

fer-li la guerra amb tota l'ànima. Es President de sa República i es Govern actual perteneixen an aquella tendència, que té, com hem dit, certs aspectes de cercar una certa reconciliació amb l'Esglesia; pero ets exaltats se'n son temuts i li fan una guerra a mort. Per això va haver de caure En Briand, que és es caporal de sa tendència reconciliadora.

En Briand és es polític de més empenya de França i es qui fa més talla. Ets exaltats li menen una por horrosa: temen que no tom sa República i les pos s'Imperi.

Es Govern actual ha fetes algunes coses que com que indignin es desig de favorir qualque poc es catòlics; es poca cosa ferm, pero al cap i a la fi qualque cosa es. Vetaquí lo que diu *Catholic Times* de 12 de setembre, baix des titol de *A sign of the Times in France* (una senya del temps a França): «Hem tenguda sa bona sort de porer dir en varies ocasions recents que sa tendència de s'opinió pública a França ja no es favorable an ets atacs sevatges contra l'Esglesia. Es sentit de sa gent francesa de que cal obrar amb mirament, s'afirma més i més de cada dia. Es ram de Correus acaba de passar unes ordes que indiquen eloquentment sa mudança de proceir que hi ha dins ses regions oficials. Idó es ram de Correus ha donat orde que ses oficines postals no admetin ni deixin passar cartes ni paquets que duguen expressions anti-militaristes, anti-patriòtiques o paraules o sentencies de fanalisme anti-catòlic. Un diari francès, *Le Radical*, dona reproduccions fotogràfiques de ses cubertes de dos periòdics rebutjats de ses oficines de correus i retornats an es qui les hi havien duits. A una d'aqueixes cubertes hi havia escrit: *Es clericalisme és es perill. Es capellà és s'inimic*. A s'altra cuberta hi havia aqueixa sentència: *Sa guerra franco-prussiana la va motivar es Vaticà*. Es meteix paper *Le Radical* retreu totes aqueixes expressions que ses oficines de correus no han admeses ni deixades passar: *S'escola laica es sa pau; l'Esglesia es sa guerra. S'escola es sa llum, l'Esglesia l'apaga. Defensem es Mestre contra es capellà*.—Es Govern de França deu trobar que es poble francès es contrari de tot an aqusta manera d'atacar tan ofensiva com covarda i vil; d'altra manera no hauria tengut coratge de privar sa circulació postal de cartes i paquets amb cubertes tan grosseres i barbatxes».

Pero si es Govern Francès per una banda fa això, que indica un bon sentit i unes ganes manifestes de dur bon camí, per altra banda fa altres coses que demostren tot lo contrari, que vol seguir sa guerra contra l'Esglesia. Es meteix *Catholic Times* de dia 12 de setembre fa notar que, encara que Mr. Poincaré i Mr. Barthou, se demostrin personalment manco contraris de sa Religió que alguns des seus antecessors, s'esperit que dirigeix a França s'acció governamental no ha mudat casi gens a favor de l'Esglesia. A l'hora d'ara s'activitat creixent des catòlics que despleguen tota sa seua influencia demunt sa joventut escolar, sembla que treu de pollaguera es contraris de l'Esglesia i les mou a concentrar tots es seus esforços a veure si farán fer ui a ses escoles catòliques. Així es que en pocs dies es Govern ha fetes tancar ses *escoles lliures* (catòliques) de Montmartre (Paris), donant an aquell araval tan poblat un gros trastorn, s'enten, an es pares i mares que hi enviaven es seus fills i fies.

A poques passes de sa veneranda i magnífica basilica de Montmartre s'alça una gran casa de ses *Germanes de la Caritat*, que le hi tenen de l'any 1857, i hi havien fundada a) una casa de socós, aón es pobres de per allà trobaven recapte, metge i medicines p'es malalts; b) un hospici per orfes

(nins i nines sense pare ni mare); c) una cuina econòmica, que repertia s'opava a tots es pobres de s'arreal que hi compareixien; d) una sala amb bressos p'ets infants de mamella, que ses mares los han de deixar per anar a fer feina i guanyar es jornal; e) un obrador o taller per dones de feina que s'hi poguessen besquetjar la vida; f) i una escola lliure aón acudien sicentes al·lotelles.

A's jany passat, sa venerable Superiora de la Comunitat, una dona de setanta anys, que tot aquell arraval admira, venera, respecta i estima, va sebre que aquella escola aviat la faríen tancar. Aquella nova va caure ben avall an es pares i mares d'aquelles al·lotones, i dins manco de dos dies firmaren una instancia 2500 pa-

res i mares pobres demanant a s'Autoritat que no tancassen tal escola. ¿Vos creis que s'Autoritat s'ha escoltats tots aqueis milenars de pares i mares? Ses derrereres.

Ses Germanes de la Caritat han haguda de tancar aquella escola d'al·lotes I lo bo es que ses escoles de s'Estat son plenes plenes d'al·lotea, que no'n hi caben pus; així es que, quant aquells pares i mares han presentats es seus infants a ses escoles de s'Estat les han dit que no los hi porien admetre perque tenien ple. De manera que s'Estat tanca ses escoles catòliques i llavò no admet a ses seues jovent que anava an aquelles, perque ja té ple! ¿Que es això més que un Govern de barbatxos?

no hi anem, sempre mos afluijará trecetes o quatre centes lliures, i bones serán elles!

¿Que me'n direu? Ell es dos estudiants e-hu feren així. Cerquen una somera, e-hi encamellen i hi fermen sa jaia demunt posant-li es dogal dins ses mans, com si sa jaia menás sa bisteta; i ja foren partiits cap allà on devés solien topar aquell senyor de s'aset tan falaguer i llambriner.

¿Què me'n direu? ell al punt el colombraren que s'entregava cap a ells demunt s'aset, que debanava ben aviat.

I ¿que fan ells? Se passen devant sa somera amb sa jaia morta demunt, que pareixia just viva si no la se miraven d'aprop, i ¿cap a sortir a camí an es senyor!

Sobre tot, ell s'aset al punt comença a sentir s'olor de sa somera, i ja es partit a bramar, i s'arriba a alegrar tan fort que pren de quatre cap a sa somera, sense que es senyor el pogués aturar ni un sant remei; i encara no es a sa somera, com ja l'envest, i sa jaia ja hu crec, va caure p'en-terra, i es senyor per lo me-teix.

—¡Mal llamp s'aset! deia es senyor. ¡Mal li toc lo que tocá a Na Mayans! set carretades de nines i set d'infants!

Es dos estudiants tot d'una ja corregueren a sa jaia fent uns grans crits:

—¡Padrinet! ¡O padrinet! ¡Ja la mos haurá morta aqueix dimoni d'ase! ¡Mal llamp s'ase!

I allá crits i flastomies aquells dos contra s'ase i es senyor que ies havien morta sa padrina. Aquell senyor s'ho va haver de beure que allò era sa padrina d'aquells i que amb sa sóta que s'ase li havia feta pegar, era caiguda morta; i perque no'l destapassen, va haver de donar an es dos estudiants quatre centes lliures perhom.

Com aquells les varen haver cobrades, soterran sa jaia abans de pus raons, i prengueren aigo, s'en anaren de Mallorca perque sa Justicia no els aglapís i no els donás un disgust.

A fora-Mallorca es segur que en feren més de bal·landines pero no m'ha llegut endardellar-les. Ja m'ha bastat endardellar ses que feren a Mallorca.

Si n'hi ha cap que sapia ses que s'eren a fora-Mallorca, ja pot esser partit a esmolar-se sa garrova i a contar-mos-ho tot fil per randa.

I jo me'n vaig venir amb un capellet de vidre i ets al·lots p'es camí ¡maquets! ¡maquets! i no me'n deixaren bossi.

JORDI DES RECÓ.

Recapte

Comentari

Ara que es passada una vaga, a estones tan formidable, com sa des ram de texts de Catalunya, convé fer una mica de comentari respecte de s'actitut observada per sa part patronal, p'ets obrers i p'es Govern.

A. 1.—Ets amos de ses fàbriques de Catalunya, aquesta vegada no han fet més que un paper secundari. Aixó, además de esser extrany, acusa una injusticia enorme per part d'ets obrers i per part des Govern. Mai havia succeït a una vaga intervenir-hi, secundariament no més, es patrons; i per aixó sa desatenció des trebaiadors respecte d'aqueis es imperdonable. ¿Com havien de concedir es patrons lo que demanaven ets obrers, si aqueis no los havien fet a sebre ses seues pretencions, ni sa vaga havia sortida de ses fàbriques?

¿Com no havien d'estar-se a l'espectativa es patrons, si ets obrers no entraren en relacions amb ells per con-seguir cap millora económica? Aixó evidentment va esser una gran falta contra sa llei, contra s'orde, contra sa dignitat obrera.—2.1 respecte des Govern, ¿com no havien d'enfadar-se i protestar es patrons, si es Governador de Barcelona deia que es patrons aixó, es patrons allò, quant sa veritat era que es patrons no havien dita una tal cosa? ¿Com no havien

de indignarse, si s'autoritat no tractava més que amb sos obrers, deixant fer ets amos de ses fàbriques? ¿Com no havien de sulfurar-se, si es Govern de Madrit, sense consultar-los, doná un R. D., que s'aficava fins i tot dins es camp de sa propietat privada i fixava jornals, sense entendre-hi gens gens?—3. Es ver que sa opinió popular sobre es patrons es que aqueis en teoria sí que volen es benestar de tothom, pero que, en la práctica volen estar bé, i que nigú los descompassi ni los toqui sa bossa. Pero es que, en aquest cas de Catalunya, se son cuidats prou es patrons de declarar que, si s'obrava amb serenitat i bona voluntat per ses dues bandes, de bon gust volien fer i farien concessions; concessions possibles, donat s'estat actual de sa crisis de sa industria; concessions, no repentines i de sorpresa, sino progressives o paulatines, que donin lloc i temps a una regularisació i acomodació compatibles amb sos interessos patronals, mai despreciables, es dir, concessions que no fossen gravamen seri ni ruina de s'industria; que ja basten, i sobren, ses contribucions per maquinaria, per edificis, per riquesa urbana, per electricitat, per força, per llum, i llavó es tant-per-centatge demunt es transports, i es timbres de sa comptabilitat; concessions, finalment que fossen fruit d'un estudi raonat, per ses dues bandes, i no fet amb sos peus. Perque, es ver, aixó de augmentar, de cop i bolei, en temps de calma, de crisis, de competencia cruel, es salaris amb una proporció de 40 per cent, es molt difícil de fer; suposa un sacrifici ruinos; i més si contaun un altre 40 per cent manco d'entrades, per disminució d'hores de treball, que se'n ha de desprendre es patró.

B. 4.—De manera que ets obrers no han obrat aquesta vegada amb gaire prudencia ni serinidat ni consideració. Clar que amb una vaga tan grossa i temible no's pot dir que hagen fets actes violents, que hagen feta revolució; a's costat d'altres vagues, han demostrat tenir bastant de seny, a pesar de no estar organitzats. Coaccions n'hi ha'hagudes; ets atentats a sa llibertat des trebai son estats molts. Però aixó no ha de estranyar, tota vegada que ets elements directors eren sindicalistes (última moda an es mercat de sa Sociología esquerrana), els quals amb una máscara de bona sindicació, fan una campanya, una obra que, es dia que's demostrin, es dia que creguen que se basten a ells me-teixos, ha de resultar per força ben anarquista, ni més ni pus. Ni es extrany tampoc, perque aqueis obrers anarquistas encengueren sobre tot ses dones, que son es 80 per cent de s'element obrer fabril, les quals, per esser ses més indignament tractades, fàcilment s'havien d'enforiolar i d'excendir. Aixó no vol dir que no dominás així meteix, sobre tot a certes ocasions, s'educació des poble obrer catalá demunt es maquiavelisme de ets avençats. No sé quants de membres de sa Junta de «La Constanca» dimittiren, per no incórrer en responsabilitats ni fer costat a moviments subversius i contraproducents, o tal volta perque es revolucionaris no volien a sa presidencia obrers que, per lo rectes, los eren una rosa, i cosa d'aixó havia d'esser.—5. Es natural, idò, que ets obrers, en mig de dues corrents oposades, no sabessen seguir un procediment, únic, recte i digne: i es aixó que, a pesar de tenir raó ells en moltes peticions, los va'ffer, impopulars i antipáticos a un meteix temps.

Certes peticions eren justes: perque ¿qui me negará sa necesidat de reduir ses 68 o 70 hores setmanals de treball? Sobre tot en quant a sa dona; perque, en tractarse de ses obreres, ses raons amb que's fundin com que tenguen, i tenen, més força (sa moral, sa higiene, sa familia, sa societat). ¿Qui me negará sa necesidat de assegurar més es treball de fàbrica en punt a higiene, moral i física, i en quant an es mil perills? Si es trebaiadors d'altres rams tenen 8, 9 ó 10 hores de feina ¿per que no s'han de dictar, per s'industria textil, ses 10 hores que's demanen, en lloc de 11 i mitga o 12, o més devengades i a certes comarques i fàbriques?—6. En quant an ets elements que sien c.

DE TOTES ERBES

Tres Estudiants de la Sopa!

(Acabatai)

Com s'hagueren fet cloquetjar es cap aquells dos estudiants sobre lo que n'havien de fer des cos d'aquella jaia ruada, un arriba a dir:

—Ara m'es venguda una idea.

—Quina es? diu s'altre.

—Jo t'ho diré, diu aquell. Sabs tal senyor de tal possessió? Idò té ha una figuera bordissot dins una cloa devant ses cases, i la té gelosa de tot perque fa unes figues ses més saboroses que ha ja menjades negú mai, i tes vol totes per ell: verdes i seques. I té ben comanat a l'amo que no sia negú que s'atans a tocar-n'hi cap i que enverc una arcabussada an es primer que s'hi arramb. Nol-tros, idò, mos n'hi poriem anar a la mala hora de la nit amb so cos de sa jaia, i el pujariem demunt sa figuera posant-li un paner an es braç com qui cuir figues; llavò l'anirem a acuar a l'amo, aquest treurá s'arcabús, li desparará, sa jaia caurá, l'amo sa creurá haver-la morta, i per por que no anem a donar part, sempre li farem monyir cent o docentes lliures, i bones serán.

—Trob que has pensat bé, diu s'altre estudiant.

¿Que me'n direu? Ell a la mala hora de la nit s'esquitxen an aquella possessió, amb so cos de sa jaia. S'acosten de peu de gat de peu de gat an aquella figuera, e-hi pugen sa jaia posant-la demunt un cimbal i atrecada a un parei de branques, sols que s'aguantás i li pengen un paner an es braç i amb s'altra má un ganxo fent s'ensigne de cuir figues.

Feren sa torniola i gruaren per devant ses cases d'aquella possessió fins que vengué s'aua que l'amo sortí defora amb calçons blancs a fer un roi. Aquells dos s'hi acosten, i ja l'han escomés amb aquestes solfes:

—¡Bon dia i bon any, l'amo, que Deu mos do!

—Bon dia! diu l'amo tot sorprès de veure-se aquells dos revel·lers devant.

—Escoltau, l'amo! diuen ells dos. Si no vos deim perque som venguts, no hu sabreu!

—¡Si que li pegau a endevinar, per esser tan dematí! diu l'amo.

—Idò, diuen aquells, vos volíem demanar per favor si entre la paga mos deixariu pegar una panxada de figues an aqueixa figuera bordissot de dins aqueixa cloa.

—Al·lots, diu l'amo, no porá esser, perque es senyor n'está tan enllepolit, que les vol totes per ell, ses verdes i ses seques; i vol tan poc que negú n'hi toc cap, que ses ordes que tenc d'ell es de pegar una arcabussada an es primer que s'arramb a tal figuera per tocar-li cap figa.

Aqui un d'ets estudiants se va treure aquesta, amb tota sa polissonada del món, dient:

—No i e-hi ha una dona que hi está enfilada amb un paner i un ganxo, i Deu

sab ses que ja deu haver cuides, tan dematí com es!

—¿Que me deis? diu l'amo, tot esglaiat.

—Lo que senti! diuen aquells dos. Sobre tot, per un desengan vostro, acostau-vos-hi vos meteix, i vos poreu treure es gat des sac.

I ¿que fa l'amo? Agafa s'arcabús, que sempre el tenia parat, i cap a sa cloa! S'arramba a sa figuera bordissot, m'hi guipa aquella jaia amb so paner i es ganxo, i no'n va tafar pus: li apunta, despara, i ja hu crec que l'aplegá de ple, i va caure tan llarga com era en-terra amb so paner i es ganxo.

L'amo s'hi acosta, i, com veu aquella dona extesa que no mou peu ni cama, morta i re-de-morta, román aborronat, veu que ha fet llarg, i li entra un tremolor lo més alt de punt.

E-hi compareixen, ja hu crec, es dos estudiants, cridant:

—Què es estat? Què es estat?

—Maldement no fos estat tant! diu l'amo.

—Vol dir l'heu morta? diuen aquells.

—¡I tan morta com es! diu l'amo, tot trastornat. ¡Bono, al·lots! no'n destapeu per amor de Deu!

—No tengué ansia, l'amo, diuen ells. No anirem a donar part; pero si sa Justicia mos crida a declarar, ¿que hem de dir noltros? ¿Hem de declarar fals baix de jurament? ¿Trobau que hu poreu fer amb bona conciencia?

L'amo, com sent aquell rossinyol, lo que fa es anar-se'n dins ses cases: alica sa má dins un serró que tenia de dobles de vint de carassa, en pren una grapada, se'n va en aquells dos i los ne posa dos querns dins sa má de cada qual; i aquells dos garameus tot d'una ja mudaren de cantet, dient:

—No res, l'amo, no'n tenguéu pus mal-de caps d'aixó. Noltros meteixos mos ne durem es mort a soterrar-lo ben lluny d'aquí, i mai per mai se'n porá aclarir res.

L'amo, ja hu crec, n'estigüé ben content; aquells dos revel·lers se carreguen sa jaiota, i ¿de d'allá! ben atacats.

Com varen haver caminat cosa d'una hora, un diu:

—Bono! i ¿que n'hem de fer ara de sa jaia? ¡Encara crec que en poríem treure qualche cosa més?

—Vaja idò, diu s'altre. Digués coses.

—Sabs, diu aquell, aquell altre senyor de tal altra possessió?

—Un que sempre el topam que se'n va amb un aset a cassar? diu s'altre.

—Es meteix, diu aquell. Ido veus, mos convé cercar una somera, e-hi fermam sa jaia demunt i que tenga sa dogal amb sa má, com si fos viva i hi cualcás. Mos n'anam per allà on solem topar aquell senyor; en colombrar lo en-lloc, prenim cap a ell fent anar sa somera amb sa jaia devant. S'aset des senyor, en veure sa somera, ja hi estaré abordat, tan falaguer i llambriner com es, tomará sa jaia en-terra; i noltros llavo deim: — Senyor, mos heu morta sa padrina! Mos n'anam a donar part. I l'home, per que

trany, no crec que fossen més que sindicalistes: aqueis treballaren a les totes; ara En Fabra o qualcun altre cap-pare socialista, aqueis no troben eco dins Catalunya. Idò que es sindicalistes s'alçassen directors, i los s'escoltassen ets obrers, no es estrany. S'obrer no mira si es un sabater o un micer o un capellà es qui los predica una vaga; que sia persona conforme o sospitosa. En pic que li posen dins es cap i el convencen que ha mester tal millora, an això va, això li basta per deixar sa feina, fer vaga, vengui d'on vengui sa iniciativa. Ses peticions des treballadors, en es cas de Catalunya, eren justes en principi, excessives practicament, a tot esser-ho; pero tenien fonament. Per altra banda, es sindicalistes i ets anarquistes, anc que sien pesta groga per sa societat, no deixen de esser obrers: no s'olvidi això. Més encara; jo vos concediré que tals *elements extrany*s e-hu fossen vertaders intrusos i vividors; pero digaume: ¿i si no hi ha ningú que se posi al davant, n'igú qui los guii en ses seues reivindicacions an ets obrers, més que aqueis estornells? An a qui s'han de aferrar ets obrers catalans, si no tenen directors més bons? Recordau que es Card Manning deia queno s'havia de predicar a ventres buits. Quantes vegades hem tengut es catòlics sa gent d'orde, sa iniciativa, en el camp de la vida, en la practica, no an es llibres? Quantes vegades som estats es primers en demanar i conseguir una millora? Aqueis casos, per contar-los, sobren es dits de sa mà; i encara molts creuen que se fa un pecat mortal si es catòlics declaren una vaga.—7. Ara si a sa vaga catalana s'han observades tantes anomalies, demandes sucesivament distintes i votacions oposades, favorables i desfavorables an es Govern, camvis d'opinió, etc., s'expliquen facilment per aquestes dues forces o corrents oposades que hen dit que se topaven cada dia, a cada hora: es directors, clandestins o coneguts, sindicalistes (forrats de diners de ignota procedencia, i duits de sentit revolucionari), i sa gran massa obrera catalana, indecisa, ignorant, pero de sentit conciliador.

C. 8.—Pero qui hu va fer malament de tot, va esser es Govern. Aqueix Govern coix, qui a pesar de dir-se hereu de sa flamant democracia d'En Canalejas, perniciosissima, tot retgirat i emerari, ha volgut resoldre es conflicte, amb un «jo comant aquí» ben despòtic; ara ha ocasionada una ferida gravissima a s'industrial textil. Aquest fantasma de Govern, que fa oreias de cònsul quant li demanen protecció, quant li solliciten disminució de impostos, quant li recorden es compliment de ses lleis, quant li proposen obrir mercats a s'extranger, quant el convoquen a tractats i conferencies internacionals, ara ha volgut dominar i fer entendre que es de l'ui del vent per entendre-hu an això de s'industrialisme. Mai per mai s'absolutisme i s'apriorisme solucionarán be una crisis, i molt manco una vaga violenta, que endobla sa crisis. Idò aquest Govern demostrá an es mesos de juliol i agost no sebre resoldre ni científicament sa vaga. Aquesta vaga tan perjudicial per tothom, corresponia an es Govern acorralar-la, acordonar-la i aturar la tot d'una. Pero no; es Govern deixá en banda es patrons, i se posá an es costat de s'obrer revolucionat; per fer callar sa fera revolucionaria, que treia ses arpes entre sa massa obrera, i l'enforiava, va fer promesas, una darrera s'altra; sensa sospesarles, sensa mirar ses possibles conseqüencias, va fer proposicions que, además de no consultar-les amb sos patrons, tenien sa poca gracia de no satisfacer es meteixos obrers. I això perllongava greument sa vaga. No amagarem tampoc que ets obrers son ben culpables de part des mal, perque, instigats p'es sindicalistes anarquistes, no acceptaren com árbitre de pau s'Institut de Reformes Socials: des dies més de vaga que ocasionará es despreci d'aquesta bona intervenció, ells en tenen culpa.—9. Pero, tornant an es Govern, això de no garantir, ni es primer dia ni es darrer, sa llibertat des treball, això de no mantenir s'orde, això de no posar sa força convenient a ses portes de ses fábriques per protegir ets obrers

qui, usant de son dret i sagrada llibertat, volguessen treballar, que segurament serien estats es 60 o es 80 o 90 per 100 des treballadors, revela una curtedat culpable de tot, pero de tot. ¿Com no havien de multiplcar-se es vaguistes a mils, si es Govern no los defensava contra es *manadors* extranyos o no extranyos, per mal intencionats? I ¿què ha resultat? Ha resultat una intervenció anti-democrática, despòtica. Tot era por. Sa por inspirava tots ets actes de ses Autoritats. Tot era arrogancia de pecifisme, pacifisme tan ridícul com es des Tribunal de la Haya. I amb això vengué es miserable R. D. que, además de sa complicació que du i que s'afegeix a sa ja engrunada complicació de ses lleis espanyoles, ha de dur tanta ronya a l'Espanya industrial. Obra des Poder Executiu lo que és alou exclusiu des Poder Legislatiu, de ses Corts, amb aquest R. D. s'ha prescindit, com mai havien fet, des patrons i de sa opinió popular sana. Un decret general i uniform, únic per tota sa nació; allà on ses condicions de treball i de producció i de mercat son distintes a Barcelona de ses de la resta d'Espanya, son distintes an es *pla* de Catalunya de ses de la *montanya*. Un decret rectilini, allà on tot varia i se deu haver de regular distintament: ses circumstancies de lloc, ets elements naturals, necessaris a sa producció, es lloguer d'habitacions, es medis de vida, es valor d'ets aliments. Res; per força aquest R. D., si es futur Reglament no'l modifica i aclara, serà ben lletra morta, perque no se podrá viure amb ell.—10. De totes maneres, esperem lo que s'rra es ditzós Reglament, que tant bo pot esser...

Lo que importa, ara que és pasada sa maror, que se sindiquin cristianament tots ets obrers que's puguin de Catalunya, pero que no els apleguin ambo de paraules, sino amb obres i atreviments, licits sempre, que fan simpática una companya i una Institució. Es precisa sa sindicació, i sindicació cristiana. Perque si és estat formidable, en número i en gravetat, aquesta vaga, sensa estar organitzats sindicalment (en mal sentit) es mils d'obrer catalans, ¿què haguera succeït si haguessen estat organitzats i ben dirigits a mala banda?

Ventim

Un inimic des capitalisme.

Es caporal des socialistes alemanys, N'August Bebel, se mori s'altre dia, i es seus hereus li han trobat un capital de un milió set cents mil francs. ¿Ah idò? I era un inimic mortal de sa propietat privada, des capitalisme! No, ell no volia que hi hagués propietat que no fos de tots, tal com prediquen es socialistes, que diuen que, en entrar ells, tot ha d'esser de tots, i que ja no hi ha res més injust que un qualsevol tenga un capital per ell tot sol. Això prediquen es socialistes, pero llavò ells, si poren arribar a posseir unes cases, i deu i cent i mil cases; si poren arribar a reunir cent, mil, un milió, dos milions de francs, —je-hi van ben alerta a fer-ne part a negú! ¿s'ho guarden ben guardat just per ells! I que no s'hi arramb negú a demanar-los-ne, una bul'lafa! Això fan es socialistes! ¡això feia i feu sempre queix socialista de casta grossa, aqueix caporal des socialistes alemanys, des socialisme europeu! ¡Molt de predicar contra sa propietat privada i contra es capitalisme, pero ha deixat un milió set cents mil francs de doblers fets, de capital! ¡O es socialistes! ¡Quina tracaçada de farsants!

T i volta qualcú dirá:—¡Oei, senyoret! En Bebel i demés caporals des socialisme, quant se declaren contra s'existencia d'un capital o d'una propietat en mans des particulars, quant sostenen que tot capital ha de passar a s'Estat, ha d'esser una propietat, no *individual*, sino *social*, de s'Estat,—d'uen que s'ha de fer així, pero que hu ha de fer tothom,

no que abans d'establir-se s'*Estat Socialista*, es particulars que tenguen cap propietat o qualche capital, l'han de repartir entre la gent.

Ja hu sabem que es caporals socialistes se funden en això per ells no desfer-se des capital o de ses propietats que tenguen. Pero lo que noltros deim es que, si ells están convençuts de que es capital *individual*, sa propietat *individual* son una enormitat, una injusticia, un desorde, com ells sostenen, contra es dret natural,—son tot això ja ara, no just quant començarà a funcionar s'*Estat Socialista*, que no començarà mai. Sí, senyors caporals socialistes, si voltros estau tan convençuts de ses excel·lencies des vostro sistema, vos pertocaria posar-lo en planta ja tot d'una entre voltros lo manco, per fer veure a tothom ses seues ventatges, sa seua bondat, sa seua excel·lencia. Vos pertocaria fer lo que feren es cristians primitius i fan encara tots es cristians de cor, posar en practica tots es preceptes i consells de l'Evangeli, ideal de vida devallat del cel, sa cosa més perfecta i més alta que per aquesta vida se pot dir ni pensar. No, es cristians primitius ni es d'ara no digueren ni diuen:—Vetaquí es nostro ideal de vida! Així ha de viure tothom! Així es lo que pertoca que facem tots! Pero noltros no volem començar a fer-ho que ets altres homos de la terra no comencin! Que s'estableisca s'Estat Cristià, i llavò tots practicarem s'ideal d'aquest Estat, l'Evangeli.

No, companys socialistes, es cristians no digueren res d'això quant començá es cristianisme; començaren per predicar l'Evangeli com ideal de tota sa vida humana, pero an es meteix començaren a practicar-lo fidelissimament, i de llavò ençá, fa vint sigles, es qui només prediquen i no practiquen l'Evangeli, son considerats com a cristians de nom i no de fets, com a mals cristians.

Per lo meteix jo caporals socialistes! no valen aqueixes excuses que posau per no desfer-vos des capital i de ses propietats que teniu. ¿Deis voltros que es capital *individual* i sa *propietat individual* es una injusticia que voltros heu de llevar del mon posant s'*Estat Socialista*? Idò començau per practicar lo que predicau, començau per donar exemple! feis lo que feren sempre i fan es bons cristians amb l'Evangeli: predicar-lo i practicar-lo an es meteix temps.

S'Aplec de Sóller

contra ses flastomies.

Ja fa estona que se'n parla d'aquest aplec, que no compremem per que li han de dir un nom extranger, *meeting*, *inglés*, i llavò esforreiat a ia castellana, *mitin*, que resulta baldufenc de tot. ¿Perque no li havien de dir *aplec*, que és es seu nom propi? Parlar bé poc costa, bona gent de Sóller! ¡Ja hu val!

Pero deixem-ho anar tot això, i alabem sensa reverses s'idea de fer un acte públic contra sa blasfemia, contra sa flastomia, contra aqueixa táca tan oiosa, contra aqueixa nafra tan pudenta de sa gent mallorquina.

No és es primer aplec que se fa a Mallorca consra tal pesta del dimoni. Dins es juliol de 1909 ja en fèrem un a sa Llonja de Ciutat, i hi acudí gran gentada i hi parlaren bons oradors, entre altres, es meteix *Ivon l'Escop*. ¡Deu faça que s'aplec de Sóller, que se fa demá, siga de més resultats práctics que es de 1909 i que mare es començament des mancab de sa blasfemia dins Mallorca. ¡Amèn! ¡Amèn! ¡Amèn!

Sa venguda de Mr. Poincaré

Aquesta setmana es estada sa venguda a Espanya d'aquest senyor, President de sa República Francesa. Hi ha molt que dir sobre aquesta venguda. Dissapte qui vé, si Deu ho vol i Maria, n'haurem raó i tocarem es punts que siguen més del cas.

Secció local

Es dia de Sant Francesc e-hi hagué festa grossa an es Convent de ses Monges Terciaries Franciscanes. Feren un ofici ben solemne sa banda des mati, i hi predicá el P. Morey de St. Felip Neri, i hora baixa e-hi va haver un exeeici ben devot i llavó hi predicá el Rt. Fr. Antoni, dominic. E-hi acudí gran gerneció.

Aont també fone grossa sa festa diumenge, va esser an es Convent de St. Vicent Ferrer, sa gran festa del Rosari. E-hi comparegueren grossos estols de gent a fer estacions des Jubileu, i a ses Completes, a l'Ofici i llavó a's capvespre l'esglesia s'omplí de gom en gom. Es predicador, Mn. Antoni Truyols, se deixá caure un sermó d'allò d'allò.

I ¿què en direm de sa processó des Quinze Misteris? E-hi va concórrer moltissima de gent, i ets al·lots de s'Escola des Frares, que son un centenar, estrenaren un penó molt precioso.

Donam les gracies de tot cor a sa nostra digna Autoritat Municipal per sa crida que va fer sobre cans rabiosos, per capturar-los tot lo que's puja. Mos diuen que s'altra setmana devers Fartáritx en mataren un abans que mossegás negú.

Aquest temps no va d'aigo. ¿Es que no convé que ploja? A noltros mos sembla que sí que hauria de ploure a voler, no massa tampoc. Pero noltros sabem poc ferm lo que convé; es Deu que hu sab, i no sols e-hu sab, sino que és es qui mos estima més i mira més p' es nostro bé. Per això es cosa d'acudir a Deu de bon de veres per que mos envii una bona saó, si convé; ara si no convé, que mos envii lo que més convenga! Amèn.

S'escola des Frares Dominics sembla que va molt envant, com era d'esperar. Lo que interessa que ets al·lots que hi van, s'apliquin a sa cosa amb tota l'ànima. Amèn que sia així.

I ¿què en direm de s'Escola des Germans de Ses Escoles Cristianes? N'hem sentides fer alabances grosses. Diuen que ets al·lots e-hi aprenen tant i tant. No mos extranya. Aquests Germans están acreditats per totes ses nacions del mon com a Mestres de primera de primera.

¡Hala, idò, manacorins! ¡Aprofitau-vos-ne d'aquestes escoles tan bufarelles que teniu!

Sembla que aviat quedarà llesta i començarà a fer feina sa nova Refinadora. ¡Endevant ses atxes!

Ja n'hi ha que prenen billet per sa Joia de Madrit que la treuen per a Nadal. Això ja se diu pegar-li amb temps i anar-ne endarrer.

Diuen que la cosa se prepara bé ferm per valer molt esvi d'enguany. ¡Ei que hu véssem! va dir es cego.

Lo que també sembla que se pagarà bé, son es porcs grassos. Ja n'han pagats a 13 pessetes i a 13 i mitja sa rova. Beníssim!